

Сэтинньи 4 күнүгэр "Синема-центр продакшн" компания "Тыал баарын тухары" уус-уран киинэни улахан экранга таһаарар. Бу киинэни Сергей Потапов уһулла. Премьеранан сибэ-эстээн, биһиги режиссеру көрсөн санга үлэтин уонна айар былааннарын туһунан кэпсэтибит.

— Сергей, билэрбит курдук, эн киинэ эйгэтигэр маннайгы холонуун буолбатах. Эбиитин сахалартан аан бастакынан "А" кылаастаах улахан форумга — Москвага ХХІХ аан дойдутаабы киинэ фестивалыгар Россия аатыттан кыттан, "Тыын" диэн үлэн кириитиктэр сыанабыллары ылбыта, хартыынан Францияга кытта көстүбүтэ. Ол аныгы олох омсолоро өрүтүн ойуулуур киинэ этэ дии. Оттон санга үлэн туох ис хоһооннообун билиһиннэр эрэ.

— Бу киинэм сценарийын кытта "Синема-центр продакшн" компания генеральной продюсера Матвей Торговкин билсэн, көрөөччү болжомотун тардыа диэн сакаасчыт быһыытынан бииргэ үлэлэстэ. Киинэбитин от ыйыгар Мэнгэ-Хангаласка Арыылаах алааска, Манчаары балаҕаныгар устубуппун. Ис хоһоонун билиһиннэрдэххэ, исторической хабааннаах, остуоруйа, номох быһыытынан сабаланаар, ХVІІІ үйэ бүтүүтэ ойууланар. Сценарийы АГИКИ преподавателэ Татьяна Егоровальын суруйбуппун. Иккиэн урукку өттүгэр "Тыын" киинэбэр үлэлэспипит.

Биир алааска Мойуос диэн бай киһи баар, Айыыка диэн кыыс-

"Тыал баарын тухары"

таах. Чугаһынан Эр собото диэн уол ийэтинээн олорор. Ийэтэ өлбүтүгэр уол соботоохсулар уонна кыһы добор огостоору уорар. Бу уол сирэйдиин-харахтын дьонтон ураты, сырдык харахтаах, сырдык баттахтаах. Айылбаттан дьиктээбин билэн ийэтэ туора харахтан кистээн улаатыннарбыт. Ол иһин кыһы уорбутун, абааһы күрээппит диэн аймалбан тахсар. Кыһы ойох ылыахтаах Сэттэ Тимэх диэн кинээс уола эргимтэтин кытары быһыһы турунар. Кыыс туһугар ох-

суһуу барар. Олонго сюжетыгар маарынгныыр курдук. Ол сиэринэн көрөөччү үчүгэйинэн түмүктэнэр эбит дии саныан сөп. Ол эрэри өйдөөн көрөр киһи киинэ бүтүүтэ икки өрүттээбин толкуйдуохтаах. Киһини олобун тухары хайа суолунан баран ээрин, таба тайаммытын эбэтэр сыыспытын туһунан санаа үүйэ-хаайа тутар. Ымсыы, күңүлүһии, таннары курдук кэдириги өрүттэр бу хартыынаҕа таарыллаллар. Онон, мин саныахпар, киинэ эмиэ олох өрүттэрин толкуйдатар аналлаах, ол иһин бытовоей-психологической жанры дьүөрэлэстибит.

Эр соботоох уобараһын Саха театрын сүрүн машиниһа Ньургустан Мандорос арыйда. Кини артыыс буолбатах эрэри, тас көрүнгүнэн сүрүн орулга барсар, бу үлэтинэн итэҕэлбин толордо. Айыыка орулулар ХИФУ-га экономика үөрэнэр, "Мисс ЯГУ" титуллаах Лена Максимова оонньоото. Итини сэргэ Саха театрын, Үүнэр көлүөнэ театрын, Нерюнгри театрын артыыстары, Мэнгэ-Хангалас талааннара кытыннылар. Бу киинэбэр ырыа

тылын суруйдум, Хатастан "103" бөлөх уонна Максима толордулар, Мария Барабанская клип уһулла.

— Ангардас бу күһүн "Көнүл боотурдартан" сабаланаан кэккэ премьерэ буолла. Эһиги киинэбит манна ханыылы буолбатах дуо?

— Билигин Саха сиригэр киинэни устуу маассабай көстүү буолан эрэр. Ол да иһин киинэни онгоробутун, көрөөччүнү хабарбытынан биһигини Россияга бастаан иһэр регионунан билинэллэр, кинотеатрдарбыт үлэлэрэ тахсыылаах. Онон бу жанр сайдан иһэрэ кэрэхсэбиллээх, маныаха правительство таһымыгар өйөбүл баар буолуохтаах, кэлэр өттүгэр киинэ туһунан сокуон олоххо кириэртээх дии саныбын. Манна үптээх-харчылаах, кыахтаах дьон кытыһыахтаах. Тоҕо диэтэххэ, киинэ идеологической анала, оруола билинги кэмгэ эмиэ күүһүрэн иһэр, ыччат киинээн олорор, тынар буолла, этэргэ дылы, туох баар тыллыын-өстүүн, туттардыын-хаптардыын иилэ хабаан ылар.

Оттон санга ыраайаапытыгар бачача күстээх састаап кытына. Таңааччы режиссерунан Александр Лукин, звукорежиссерунан Иннокентий Сивцев, музыкаба Илья Петухов, графикаба Ростислав Павлов, Владимир Мункуев уо.д.а. үлэлэстилэр. Семен Аманатов оператордаата. Кини Москвага ВГИК-ка үөрэнэр, билигин

Азербайджанга киинэ уһула сылдьар. Дьыннээх киинэбэ чугаһы сатаатыбыт, техническэй да, драматургической өттүнэн. Онон көрөөччү ирдэбиллэгэр эппиэтэһэргына таһымнаах буоларыгар кыһалынныбыт.

— Эн Щепкин аатынан үрдүкү театральной училищени бүтэрбитин, салгыы ГИТИС-ка режиссер быһыытынан Марк Захаровка үөрэммитин дии. Билигин эмиэ үөрэххэ кирибит, театртан кылаабынай режиссер дуоһунаһыттан барбыт диэн этэллэрэ кырдык дуо?

— Театртан барбыт диэн кэпсииллэрэ оруна суох, баарбын. Театрга өрүү биир киһи кылаабынай режиссер дуоһунаһыгар сылдьыбатын, атыттар эмиэ борубаланнанныр, сонун көрүүнү киллэрдиннэр, атастаһан үлэлээн көрдүннэр диэн бэйэбит испитигэр быһаарыммыппыт, быһата "творческий поиск" баран иһиэхтээх. Айар былаан үгүс. Чугастаабыны ыллааха, сэтинньигэ Үңкүү театрын 30 сыллаах үбүлүйүнэн Сергей Зверев-Кыыл Уола айымныытынан "Оргуһахтаах кыыс" спектаклы бэлэмниибин. Сахабыт театрыгар Баһылай Манчаары туһунан спектаклы туруорар санаалаахпыт. Манна Сиэн Чолбодугу кытта пьесаны суруйдубут. Манчаарыны атын өттүттэн көрдөрөр курдук хаайыттан тахсан, сааһырбыт, тihэх сылларын хабаан көрөөччүгэ таһаарар толкуйдаахпыт.

Оттон үөрэни, салгыы сайдар туһунан эттэххэ, ити чааһыгар эмиэ баҕа санаалаахпын. Москвага Үрдүкү режиссура курстарыгар уһуйуллууга толкуйдар бааллар.

Саха Сэргэ - 2010 - Аманатов Л.А.